

Lid, i Særdeleshed hvor Folkemængden er forholdsviis lille, som paa mange Steder, hvor Forældrene have Trang til deres Børns Arbejde, og især i saadanne Tilfælde, hvor Børn, som ikke kunne følges med de Andre i Skolen og ikke kunne komme videre, absolut maae udskrive.

Naar jeg derefter gaaer over til § 3, maa jeg erklære, at jeg er af en ganske anden Anskuelse end den ærede Minister; thi, naar han mener, at 16 Aars Alderen kunde være passende til den absolute Udskrivning af Skolen, saa maa jeg holde for, at 14 Aars Alderen er det. Her er det jo, at Spørgsmaalet vil blive om Trældom eller Frihed, og vi kunne dog ikke ønske, at Trældommen skulde være længere ved end til det 14de Aar, og i den Henseende er det navnlig, at de gamle Anordninger ere aldeles ubrugelige i Nutiden, idet de ikke blot bestemme, at et Barn, naar det ikke kan blive udfrevet af Skolen og confirmeret, som den ærede Minister sagde, skal gaae i Skole, til det er 18 Aar gammelt, men de bestemme ogsaa, at det skal gaae i Viborg eller Møens Tugthuus ovenpaa. Men dette er Noget, som jeg maa ansee for aldeles urimeligt, og som allerede har fundet sin Misbilligelse hos de foregaaende Cultusministre; thi jeg veed, at der har været saadanne Sager indstillede til deres Afgjørelse, om Børn, der vare 18 Aar gamle, skulde sættes i et eller andet Tugthuus, men at der er svaret, at Saadant ikke længere stemte med Tiderne. Jeg troer derfor, at saadan en Bestemmelse er aldeles nødvendig, og jeg troer virkelig, at 14 Aars Alderen er en meget passende Grændse; thi, kan et Barn ikke inden den Tid have faaet de tilbørlige Kundskaber, som efter den forskellige Underviisningsmaade enten blive dem livligt bibragte eller indbænkede, saa opnaa de det virkelig ikke ved at gaae i Skolen udover det 14de Aar; thi, da finde Skoleforsømmelser just Sted, og da kunne Multerne ikke raade Bod derpaa. Fra den Tid af, at et Barn er 14 Aar gammelt, gaaer det, efter min Mening, og efter Manges med mig, — thi det er ikke blot en Mening, der deles af Folk af Bøndestanden, men ogsaa af Folk af alle Stænder — gaae de for det Beste i Sko-

len til deres egen Fordærvelse. Men, at Børnene skulle vedblive at gaae i Skole til deres egen Fordærvelse, kan vistnok Ingen ønske; men selv om den Underviisning, der blev meddeelt i Skolen, var nogenlunde god, saa ville de dog i det virkelige Liv langt bedre kunne erhverve sig de fornødne Kundskaber end i Skolen. Jeg vil saaledes haabe, at de ærede Medlemmer ville indrømme, at dette Forslag har sin store Betydning, og at man ikke maa smigre sig med det bedrageriske Haab, at der snart vil komme en fuldstændig Skolereform, og derfor mener jeg, at vi bør vedtage et Forslag, som er af Betydning med Hensyn til den nærværende Tvangstilstand.

J. N. Hansen: Jeg har endnu ikke hørt fremhæve, at Lovforslaget har nogen religiøs Betydning. Vi have i Grundloven faaet Religionsfrihed; men jeg troer, at de hidtilværende Skoleanordninger have lagt Hindringer i veien for den fulde Benyttelse af denne Frihed. Seer man hen til, hvad her foreslaaes i 1ste Paragraph, saa er det mig bekendt, at man har negtet Forældre, som have paataget sig at ville lade deres Børn møde hvert Halvaar i Skolen, for at vise, at de have gjort Fremgang med Skolens øvrige Børn i de almindelige Kundskaber, Tilladelse til at undervise dem hjemme. Grunden til, at vedkommende Forældre ønskede denne Tilladelse, var i det af mig fremhævede Tilfælde, at Børnets Fader meget vel var istand til at bringe det ligesaa vidt i de almindelige Kundskaber som Skolen, og at han af religiøse Hensyn vilde anvende den Dpoffrelse af Lid, som dertil behøvedes. Der findes jo nemlig den Bestemmelse, at Børn af Forældre, der ikke høre til Folketirken, i Skolen skulle undervises, som det hedder, „i de almindelige religiøse og sædelige Begreber,“ men hvor Grændsen imellem de almindelige religiøse og sædelige Begreber og en vis Troeskære ligger, er meget vanskeligt at afgjøre. De vedkommende Forældre, som ere nødsagede til at sende deres Børn i Skole, tør ikke stole paa, at Skolelærerne vide at holde sig indenfor en saadan Grændse, men frygte for, at han vil gaae videre og bibringe deres Børn saadanne Læ-